
La persistència de les desigualtats de gènere en els mercats de treball

INDEX

- Perspectiva de gènere:
 - una aproximació teòrica obligada
- Les dades estadístiques:
 - les evidències empíriques com a punt de partida
- Les polítiques d'intervenció:
 - del treball al benestar

La perspectiva de gènere: una aproximació teòrica plausible

Els homes i les dones són, és obvi, diferents. Però no són tan diferents com el dia i la nit, la terra i el cel, el ying i el yang, la vida i la mort. Des del punt de vista de la natura, els homes i les dones són més similars els uns a les altres que a qualsevol altra cosa - a les muntanyes, als cangurs o a les palmeres. La idea que són diferents entre ells més que cadascun d'ells ho és de qualsevol altra cosa ha de derivar-se d'un motiu que no té res a veure amb la natura.

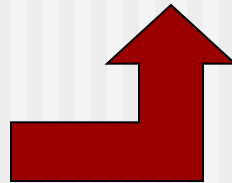
Gayle Rubin *Traffic on Women* (1975)

L'organització de la societat i les relacions de gènere

- les societats humanes converteixen:

les diferències biològiques de tipus sexual en activitats humanes diferenciades

- L'organització socio-econòmica diferenciada:

- producció de béns i serveis
 - **DIVISIÓ SOCIAL DEL TREBALL**
- la reproducció de la vida humana
 - **DIVISIÓ SOCIAL I SEXUAL DEL TREBALL**

La socialització diferencial de gènere

■ La producció de mercaderies en masculí

- l'absència de la cura dels altres
- l'activitat laboral eix del projecte de vida
- el salari familiar

■ La reproducció de la vida humana en femení

- la cura dels altres com a obligació moral
- la doble presència com a límit i possibilitat
- el salari com ajuda

La socialització per al treball

LA RAPIDEZ PARTICULAR DE LAS MUJERES, PARA EJECUTAR ESTOS TRABAJOS E INCLUSO SU RESISTENCIA A LA MONOTONÍA QUE PROVOCAN SE PUEDE EXPLICAR EN PARTE POR LA COSTUMBRE ADQUIRIDA EN LA PRÁCTICA DE LAS TAREAS CASERAS...

"Según algunos empleados la monotonía de sus tareas satisface plenamente a las obreras, puesto que a ellas les gusta poder pensar en otra cosa mientras trabajan: en qué harán a la noche de cena o en sus tareas familiares"

La cura dels
fills i filles
dels altres...

l'oblit

de la cura
de les
persones
grans
dependents

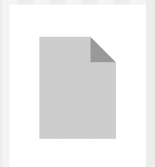
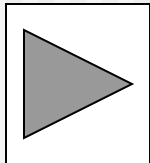

EN 1950 EL SERVICIO DOMÉSTICO AGRUPÓ A CASI MEDIO MILLÓN DE MUJERES.

Su origen es rural: mujeres sin cualificación que emigran para salir de una situación paupérrima. Con el dinero sus familias de origen podían ir tirando, comprando aperos o tal vez mandar a estudiar al hermano varón.

L'"especificitat" de l'activitat laboral femenina

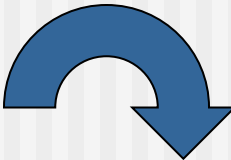
- **Les dades catalanes i espanyoles**
 - La industrialització/la urbanització/la propietat de la terra
- **Tòpics i mites diversos**
 - La incorporació recent/la plena ocupació...
- **Europa és diferent?**
 - El treball a temps parcial de les mares del nord...
 - La inactivitat de les mares actuals...

El mercat de treball i les desigualtats de gènere

- Absència/segregació/
/subordinació
 - El predomini de les ocupacions i els horaris atípics
 - L'oblit de l'economia informal
-
- la persistència de les desigualtats de gènere
 - la polarització de les assalariades

La situació actual del mercat laboral femení

- El reforçament de la **segregació ocupacional**
 - horitzontal
 - vertical
 - L'augment de les **discriminacions indirectes**:
 - discriminació salarial
 - assetjament sexual
 - Les noves formes de les desigualtats de de gènere:
 - temporalitat
 - temps parcial
 - baixos salaris
 - balanç agredolç de les polítiques d'intervenció:
 - igualtat
 - acció positiva
 - mainstreaming
-

La segregació ocupacional 1

- el problema de la majoria de les dones:
 - **el terra enganxifós:**
 - major presència de dones en els **sectors d'activitat que tenen més baixos salaris**
 - concentració de dones en les **ocupacions pitjor pagades**
 - major **contractació temporal** femenina
 - **temps parcial** majoritàriament femení
 - major índex femení de **rotació laboral**

La segregació ocupacional 2

- El problema de la minoria de les dones:
 - el **sostre de vidre**:
 - l'escassa presència de les dones a les **cúpules directives**
 - la cultura empresarial és jeràrquica
 - la cultura empresarial és masculina
 - la **sobreformació** femenina/unes capacitats i una vàlua sempre a prova
 - sostre de vidre o “**old boys club**”?

Població ocupada a Catalunya. Per tipus d'ocupació i gènere (en %)

Distribució percentual per tipus d'ocupació

	Dones	Homes	Total
Direcció d'empreses i administració pública	6,0%	8,9%	7,7%
Tècniques/cs i professionals científiques/cs i intel·lectuals	15,9%	10,0%	12,5%
Tècniques/cs i professionals de suport	12,9%	11,7%	12,2%
Empleades/ts de tipus administratiu	18,9%	6,4%	11,6%
Treballadores/rs de serveis de restauració, personals, comerç	22,2%	8,4%	14,2%
Treballadores/rs qualificades/ts en agricultura i pesca	0,7%	2,9%	2,0%
Treballadores/rs qualificades/ts en manufactures i construcció	3,6%	25,9%	16,5%
Operadores/rs d'instal·lacions i maquinària	4,7%	16,1%	11,3%
Treballadores/rs no qualificades/ts	15,2%	9,8%	12,1%
Forces armades	0,0%	0,0%	0,0%
TOTAL	100,0%	100,0%	100,0%

Font: INE. Enquesta de població activa. Taules anuals. Any 2005.

Darrera data d'actualització: 2 d'agost de 2006.

Les discriminacions indirectes

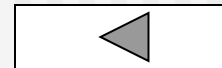
Més participació femenina en el mercat de treball

- major creixement de les **Discriminacions Indirectes:**
 - discriminació salarial
 - assetjament sexual

La Discriminació Salarial (DS)

- Una discriminació indirecta que **afecta les millors situades**
 - a més qualificació més diferència salarial entre homes i dones
- La **DS** entorn el **30%** amb variacions
 - un percentatge irreductible:
 - entre el **10%** i el **20%** a la UE
 - el **20%** del cas espanyol i català

La DS no és l'única discriminació laboral indirecta

- L'assetjament sexual afecta les **més dèbils** al Mercat de Treball
- **L'assetjament sexual**: la discriminació més oculta
- **L'assetjament moral**: una discriminació més assumible?

L'Assetjament Sexual: entre el morbo i l'estigma

- L'Assetjament Sexual afecta les més dèbils
 - les pitjor situades són les més assetjades
 - la complicitat masculina i la manca de solidaritat femenina
 - *brothers but not sisters*
- L'Assetjament Sexual és un indicador de poder patriarcal
 - l'aixeta que degota
 - la impossibilitat de la mesura estadística

Les desigualtats de gènere: un tret estructural del mercat laboral

- Els canvis en el mercat de treball des de fa tres dècades
 - de **l'obrer industrial** a la **treballadora dels serveis...de cura de les persones (*pink collars*)**
 - **quantitat d'ocupació sense qualitat d'ocupació**
 - La crisi del **model de benestar** a les societats contemporànies
-

El model de benestar en crisi...

Estat del Benestar

sistemes de cura socialment
organitzada

protecció social

Família

Mercat de Treball

model "home cap de família"

Els indicadors laborals de la UE 27

eurostat

news release

STAT/07/32
5 March 2007

8 March 2007: International Women's Day

A statistical illustration of the situation of women and men in the EU27

Polítiques de gènere en el mercat de treball

1

- Les **polítiques d'igualtat** més usuals
 - Recursos monetaris i materials
 - ONU/OIT/UE
 - Voluntats polítiques ambivalents
- **Balanç agredolç**
 - Primeres reflexions

Polítiques de gènere i ocupació: un balanç agredolç

1

- L'èxit de posar el tema a l'**agenda política**
- La possibilitat de pedagogia cívica sobre **paritat**
- El **canvi de mentalitat** de les **dones joves**
- Els límits de l'**orientació productivista**
 - Només **moure dones** vers el mercat laboral?
 - El **futur del treball**: el "care work"/ "social care" i... el "treball decent"
 - i què fem amb les **absències masculines**?

Polítiques de gènere i ocupació: un balanç agredolç 2

- Les polítiques d'ocupació femenina:
 - Pal·liar una realitat laboral discriminatòria:
 - els límits de la igualtat i l'acció positiva
 - El difícil equilibri entre l'especificitat i la transversalitat:
 - el "*mainstreaming*" i la desaparició de la perspectiva de gènere...
- la revisió del **contracte social entre homes i dones**: una necessitat ineludible

Les EES: la conciliació de la vida laboral i familiar

- Un **rerafons comú**:
 - La Igualtat d'Oportunitats entre homes i dones
- Un **precedent**:
 - Recomandació OIT (1965)
 - compartir responsabilitats familiars
- Un **compromís** de la UE:
 - 60% activitat laboral femenina (2010)

Polítiques de conciliació a la Unió Europea

- **Contingut** bàsic Polítiques Conciliació:
 - **permisos laborals**
 - criatures (disminució natalitat)
 - persones grans (augment de l'envelliment)

 - **serveis d'atenció vida diària (SAD)**
 - la cura (formal i informal) és només femenina
 - un "cercle viciós" femení
 - la baixa qualitat d'una ocupació imprescindible
 - ser-ne usuària i assalariada

Pensant possibles alternatives

- Redistribuir càrrega total de treball
- Revisar organització social del temps
- Canviar pautes socioculturals
- Millorar polítiques conciliació
- Pensar en polítiques de temps
- Revisar contracte social entre homes i dones

La via de les propostes

1

- Una prèvia:
 - polítiques d'ocupació no productivistes
- Un horitzó:
 - el temps de vida i la sostenibilitat
- Un risc a tenir en compte:
 - l'augment de les desigualtats per raó de classe, gènere i ètnia

La via de les propostes

2

■ la reorientació de les polítiques de Benestar

- una nova demanda: les polítiques de temps:
 - reducció de la jornada laboral per a tothom
 - sincronia i quotidianitat/el perquè del rebuig
 - la trampa de les reduccions de les jornades laborals segons la lògica empresarial (Buqueras i cia...)

■ el canvi de mentalitats:

- el concepte d'**autonomia personal** i de dependència
- el concepte de **benestar quotidià**: el treball de cura/el domèstic són una aportació fonamental
- el **temps de vida** o la disponibilitat laboral absoluta

La via de les propostes

3

- Renovar el contracte social entre gèneres
 - només portar les dones al mercat laboral, a la política, al món públic...?
 - per què tolerem l'absentisme masculí del treball domèstic-familiar?
 - repensar la cura socialment organitzada on l'Estat del Benestar és feble i la tradició familista forta...

